

Sygn. akt IV KK 242/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **R.P.**

skazanego z art. 204 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 grudnia 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w C.

z dnia 15 lutego 2016 r., sygn. akt VII Ka .../15

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w C.

z dnia 21 stycznia 2015 r., sygn. akt XI K .../13,

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w C. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

R. P. wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 21 stycznia 2015 r., sygn. akt XI K .../13, został uznany za winnego tego, że w okresie od lata 2008 r. do 16 stycznia 2012 r. w C., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru osiągania korzyści majątkowych z uprawiania prostytucji przez inne osoby, jako właściciel klubu nocnego „E.”, ułatwiał innym osobom uprawianie prostytucji w ten sposób, że w ramach prowadzonej działalności zatrudniał także kobiety świadczące usługi seksualne za wynagrodzeniem, umożliwiał im kontakt z klientami na terenie lokalu oraz udostępniał im pomieszczenia lokalu jako miejsce świadczenia za wynagrodzeniem usług seksualnych, przy czym z popełnienia tego przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu, tj. występku z art. 204 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 26 maja 2014 r.) w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za to na mocy art. 204 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 26 maja 2014 r.) w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. został skazany na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 50 zł. Na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego środek karny w postaci przepadku równowartości uzyskanej korzyści majątkowej poprzez zapłatę na rzecz Skarbu Państwa kwoty 223.900 zł. Wyrokiem tym rozstrzygnięto także w przedmiocie zaliczenia wymienionemu na poczet orzeczonej kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie oraz orzeczono w przedmiocie kosztów sądowych.

Apelacje od tego orzeczenia wywiedli obrońcy oskarżonego R.P.. Adwokat A. K. podniósł zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych oraz zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności. Drugi obrońca adwokat An. K. również zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych oraz podniosła szereg zarzutów dotyczących obrazy przepisów prawa procesowego. Oboje obrońcy wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, nadto adw. K. wniósł alternatywnie o zmianę wyroku poprzez orzeczenie kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z dnia 15 lutego 2016 r., sygn. akt VII Ka .../15,

utrzymał w mocy zaskarżony wyrok oraz rozstrzygnął w przedmiocie wydatków postępowania odwoławczego i kosztów udzielonej oskarżonemu z urzędu pomocy prawnej.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniosła obrońca skazanego, która zaskarżając go w całości zarzuciła mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia rażące naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 6 k.p.k. w zw. z art 117§ 2a k.p.k. w zw. z art. 376 § 2 k.p.k. w zw. z art. 42 ust 2 Konstytucji RP, poprzez nieuwzględnienie wniosku obrońcy R.P. o odroczenie rozprawy w dniu 15 lutego 2016 r. i przeprowadzenie rozprawy pomimo tego, że R.P. złożył stosowne zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza sądowego lek. med. M. C., z którego wynikało, że R.P. jest niezdolny do udziału w rozprawie w dniu 15 lutego 2016 r., a nadto przedłożone zostało skierowanie na oddział psychiatryczny w szpitalu wystawione przez lekarza specjalistę neurologa M. S. w dniu 11 lutego 2015 r., a także pomimo dysponowania przez Sąd II instancji informacją, że w dniu 15 lutego 2016 r. R.P. stawiał się do Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego w L., co jednoznacznie uniemożliwiałoby mu udział w wyznaczonej na ten dzień rozprawie;
- art. 457 § 3 k.p.k., poprzez brak wyczerpującego wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, na jakiej podstawie Sąd II instancji uznał, iż apelacja obrońcy skazanego R.P. w zakresie przypisania skazanemu zarzucanego mu czynu jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie i ograniczenie się w tym zakresie w zasadzie wyłącznie do podzielenia argumentacji Sądu I Instancji, przy jednoczesnym odstąpieniu od własnych rozważań w tym zakresie;
- art. 437 k.p.k., poprzez utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku wskutek błędnego uznania, iż Sąd I Instancji nie naruszył dyspozycji art. 7 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. i nie przekroczył zasady swobodnej oceny dowodów uznając winę skazanego R.P., podczas gdy uznanie to w zasadzie nastąpiło wyłącznie na podstawie odmiennych zeznań złożonych na etapie postępowania przygotowawczego i sądowego świadków w sytuacji, gdy w zakresie czynu zarzucanego skazanemu zeznania te należało uznać, jako nie wystarczające dla przypisania winy R.P.;
- art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 4 i 5 k.p.k. w zw. z art. 391 k.p.k. i art.

6 k.p.k., przez uznanie za bezzasadne zarzuty apelacji dotyczące oddalenie przez Sąd I instancji wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania K. S. w drodze pomocy prawnej przed konsulem lub wideokonferencji, jako zmierzającego do przedłużenia postępowania karnego, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu było niezbędne dla poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych i wbrew twierdzeniom Sądów obu instancji dla ustalenia odpowiedzialności skazanego koniecznym było przesłuchanie tego świadka;

- art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. art. 170 § 1 pkt 4 i 5 k.p.k. w zw. z art. 391 k.p.k. i art. 6 k.p.k., przez uznanie za bezzasadne zarzutu apelacji dotyczącego wniosku o określenie oskarżonemu terminu 3 dni na wskazanie adresu świadka N. G. i przyjęcie w ślad za Sądem I instancji, że wniosek ten zmierzał do przedłużenia postępowania, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu było niezbędne dla poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych;

- art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 k.p.k., poprzez oddalenie wniosku dowodowego złożonego przez R.P. z dnia 11 lutego 2016 r., w którym skazany wnioskował o przesłuchanie szeregu świadków, którzy posiadali istotne informacje na temat prowadzonej przez niego działalności w lokalu „.” w C. albowiem byli klientami tego lokalu lub jego pracownikami, co winno prowadzić do konkluzji, iż konieczne jest uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu I instancji celem uzupełnienia postępowania dowodowego;

- art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. art. 366 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k., poprzez zaniechanie przez Sądy obu instancji wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, w szczególności odstępianie od pełnej weryfikacji zeznań świadków: [...] i odczytanie zeznań tych świadków złożonych na etapie postępowania przygotowawczego, co uniemożliwiło bezpośrednie przesłuchanie świadków przez oskarżonego i stanowiło naruszenie jego prawa do obrony.

Z ostrożności procesowej, skarżąca zarzuciła nadto rażąco niewspółmierność wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności za czyn z art. 204 § 2 k.k. kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Podnosząc te zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie skazanego od przypisanego mu czynu, ewentualnie o

uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, lub o zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie kary poprzez wymierzenie skazanemu kary pozbawienia wolności z jej warunkowym zawieszeniem.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w C. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie.

Prokurator Prokuratury Krajowej na rozprawie kasacyjnej wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sformułowany w kasacji obrońcy skazanego R.P. zarzut naruszenia art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2a k.p.k. okazał się zasadny, a ponieważ rozpoznanie środka odwoławczego w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, mając na uwadze treść art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., Sąd Najwyższy uznał za zasadne ograniczenie rozpoznania kasacji do tego wskazanego zarzutu.

Zgodnie z treścią art. 6 k.p.k. oskarżonemu przysługuje prawo do obrony i to zarówno w sensie formalnym, czyli prawo do korzystania z pomocy obrońcy jak i w sensie materialnym. Prawo do obrony materialnej należy rozumieć jako działalność obrończą samego oskarżonego, który może realizować swoje prawo w toku całego procesu, we wszystkich jego fazach, a zatem również przed sądem odwoławczym. Nie ulega wątpliwości, że R.P., będąc prawidłowo powiadomiony o terminie, nie stawiał się w Sądzie Okręgowym w C. na rozprawie apelacyjnej w dniu 15 lutego 2016 r. Jednakże obrońca oskarżonego usprawiedliwił jego nieobecność i wnosił o odroczenie rozprawy. Niemożność stawienia się oskarżonego na rozprawie została potwierdzona zaświadczeniem wydanym w dniu 11 lutego 2016 r. przez lekarza sądowego, który określił termin niezdolności do stawienia się oskarżonego do sądu na 2 tygodnie. Obrońca złożył do akt sprawy również kserokopię skierowania do szpitala na oddział psychiatryczny wystawionego przez lekarza specjalistę neurologa. Z zaświadczenia dołączonego już po terminie rozprawy wynika natomiast, że oskarżony faktycznie w dniu 15 lutego 2016 r. przebywał w Wojewódzkim Szpitalu Neuropsychiatrycznym. W tym stanie rzeczy należy uznać, iż sąd odwoławczy rozpoznając sprawę pod nieobecność oskarżonego, którego niestawiennictwo było prawidłowo usprawiedliwione, rażąco naruszył przepisy art.

117 § 2 i § 2a k.p.k., doprowadzając w konsekwencji do ograniczenia prawa oskarżonego do obrony przez uniemożliwienie mu udziału w rozprawie apelacyjnej, co stanowi rażące naruszenie art. 6 k.p.k. Uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Zasadny jest więc wniosek obrońcy zawarty w kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w C. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Postępowanie to winno być przeprowadzone z respektowaniem prawa oskarżonego do obrony.

Sąd Najwyższy w pełni zdaje sobie sprawę, że z uwagi na postawę oskarżonego i przedkładanie kolejnych zaświadczeń lekarskich wskazujących na występowanie u niego zaburzeń depresyjnych, rozpoznanie sprawy jest utrudnione. Wprawdzie Sąd odwoławczy zwrócił się do biegłych psychiatrów o wydanie opinii w sprawie, jednakże wynika z niej jedynie, że aktualny stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala mu na udział w postępowaniu i na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Opinia ta dotyczyła jednak jego stanu zdrowia na dzień wydania opinii, a więc 4 grudnia 2015. Z opinii tej nie wynika jednak, co jest główną przyczyną jego stanu zdrowia. Należy natomiast zauważyć, że w przypadku osób, wobec których prowadzone jest postępowanie karne, jego zakończenie pozytywnie wpływa na stan zdrowia psychicznego takich osób, gdyż stresor jakim jest toczące się postępowanie wówczas kończy swój negatywny wpływ na stan emocjonalny oskarżonych. Gdyby taka sytuacja miała miejsce w przypadku oskarżonego, jego kolejne zaświadczenia lekarskie mogłyby być oceniane właśnie w kontekście takiej opinii.

Na zakończenie konieczne jest zwrócenie uwagi obrońcy, iż zgodnie z treścią art. 523 § 1 k.p.k. podnoszenie w kasacji zarzutu rażącej niewspółmierności kary jest niedopuszczalne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.